

Szerkesztőségi iroda:

Nagybeckerek.

Zápolya-utca 1-ső szám.

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Fleitz Fer. Pál könyvnyomdát
Nagybeckerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizet-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólítások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁI

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LAJOS.

Nagybeckerek, 1909.

XXXVIII. évfolyam 100. szám.

Előfizetési árak:

Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy hóra ———— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetés
irodáiban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 óráig.

Kedd, május 4.

A természeti emlékek védelme.

— május 4.

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter fontos lépést tett a természeti emlékek intézményes védelme érdekében, amidőn megbizta Kaán Károly erdőtanácsost, hogy a természeti emlékek fenntartásának kérdését tanulmány tárgyává tegye.

Kaán erdőtanácsos e megbizatásnak megfelelt s munkája: „A természeti emlékek fenntartása” címen most jelent meg a földmívelésügyi miniszter kiadványaként.

A füzet a külföld e tárgyú tevékenységéből merített tanulságok ismertetése mellett, nemzeti viszonyainkra, valamint a még fennmaradt természeti kincseinkre való figyelemmel tárgyalja a kérdést. Kaán szerint gondozásra, sőt törvényes védelemre érdemes természeti emlékként volna tekintendő: a hazai föld felületén, vagy annak mélyében a természet bármely világába tartozó minden olyan természeti alkotás, vagy annak bármily változatban és arányokban csoportosított összessége, mely vagy történetileg becses, vagy tudományosan értékes, esztétikailag kiváló, bármi okból ritka, vagy pedig arra hivatott, hogy idővel a természeti emlékek becsével birjon.

Ilyen nemzeti kincseinkből rendszerbe foglalt csoportosítással s az egész magyar társadalomhoz szólva, a fenntartásra érdemes természeti alkotások egész sorozatát tárja elénk, kiemelve, hogy a védelembe fogadásnak utolsó órája ütött, ha nem akarjuk pusztulásnak átengedni azt, amivel még rendelkezünk.

Ismerteti a külföld országainak a természeti emlékek fenntartása érdekében kifejtett tevékenységét és felsorolja azokat az intézkedéseket, amelyek eddig hazánk természeti kincseinek védelme érdekében tettek, hangsúlyozottan reá mutatván, hogy a kormányakciónak társadalmi tevékenységgel kell párosulnia, ha természeti emlékeink fenntartását biztosítani kívánjuk.

Javaslat az, hogy a tudományos társulatok, egyesületek, hivatalos intézmények és az egész magyar társadalom bevonása mellett írjuk össze természeti emlékeinket és a kellően elbírált és törzskönyvelt anyag ismerete után a külföld egyes országai példájára hozzunk olyan törvényt, mely a műemlékekhez hasonlóan biztosítson védelmet a természeti emlékeknek.

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter, aki a természeti emlékek védelme érdekében még 1900-ban kiadott intézkedéseivel megelőzte az európai országok ide vonatkozó akcióit, most e füzet szétküldése mellett felhívta a törvényhatóságokat, hogy a kerületükben található természeti emlékeket írják össze és tegyenek javaslatot azok minden időkre biztosítandó védelméről. Utasította összes alantás hivatalait és közegeit, hogy a törvényhatóságokat munkájuk végrehajtásában segítsék. Felkérte a közoktatásügyi és belügyi miniszter társait, hogy az alájuk rendelt intézeteket, hivatalokat és közegeket hasonló támogatásra hívják fel. Megkereste a fontosabb társadalmi ténye-

zőket, a Történelmi és Természettudományi társulatot, az összes mező- és erdőgazdasági egyesületeket, az Országos Kertészeti Egyesületet és a turista-egyesületeket, hogy egyfelől az e kérdésre vonatkozó javaslatokkal támogassák, másfelől tagjaikat a természeti emlékek összeírásánál való közreműködésre kérjék fel.

Nagyarányu országos mozgalomról van tehát szó és remélhető, hogy az egész magyar társadalom az ügy érdeméhez méltón föl fogja karolni és támogatni fogja a földmívelési miniszter akcióját.

A torontái jegyző-egylet működése.

— Az évi jelentés. —

I.

— május 4.

A torontáivármegyei községi és körjegyzők egylete, mint már említettük, május hó 9-dikén tartja ez évi rendes közgyűlést.

Vihely Géza elnök ez alkalommal terjeszti a közgyűlés elé az egyesület lefolyt évi működéséről szóló jelentését.

A jelentést, amely az egyesületnek, valamint annak vezetőségének kiválóan hasznos és agilis munkásságáról tesz tanúságot, a következőkben egész terjedelmében közöljük:

Egyesületünknek 1908. évi működéséről van szerencsém a következőkben beszámolni:

Az egyleti iktatóban 164, az elnöki 180 nagyobb részt nyugdíjra vonatkozó ügydarab folyt be és mind elintéztet nyert. Közte több tagtársnak és más vármegyei egyesületnek átíratára a kellő válasz készségesen megadott. A közgyűlés hatáskörébe tartozó darabok pedig napirendre tűzettek.

Múlt évben Nagybeckerekben két választmányi és két közgyűlés tartott, még pedig május hó 6-án, illetve június hó 25-én. Közgyűléseink első ízben 15 és a másodikban 2 határozatot hozott, amelyek végrehajtottak. A fontosabbokról még alább lesz szerencsénk megemlíteni. Nyugdíjszabályzatunknak tervebe vett módosítása tárgyában szintén Nagybeckerekben május hó 29-én értekezlet tartott, amelyre annak beható tanulmányozása után szövegezése megejtetett.

Orsó Gáspár fáradszóró pénztárnokunk 1908. évi egyleti számadása szerint kitett készpénzben és a takarékpénztári betétben az összes bevétel 3493 kor. 48 fill., az összes kiadás 1299 kor. 95 fill. Marad készpénzben 240 kor. 07 fill., takarékpénztári betétben 1953 kor. 46 fill., összesen 2193 kor. 53 fill., cselekvő hátralékban 514 kor. Összesen 2707 kor. 53 fill.

A Dmkének ki nem adott 600 kor. és a pénztárnoknak fel nem vett 120 kor. tiszteletdíjával terhelve, marad tiszta vagyon 1987 kor. 53 fill. Restelvé kell már ismételve rámutatnom a tagdíjhátraléokra, mely 514 koronára szaporodott. Nemely hátralékos felvilágosítására megemlítem, hogy minden előjárói tisztet gyakorló jegyző egyesületünknek rendes kötelező tagja, akár egyéni kívánsága, akár nem. Egy konkrét eset alkalmából a nagyméltóságú magyar kir. belügyminiszter ur 152310/1908. számú rendeletével ezen indoklást fogadta el. Mert az egylet közérdekét szolgál, ha abban valamely eredményt elér vagy kivív, nem különböztetheti meg a jegyzőket aszerint, hogy tag-e vagy nem. A hanyag tagokat ép úgy érinti az elért kedvezmény vagy jog, mint érinti azokat, akik szellemi és anyagi támogatásukkal az egylet terheit viselik. Nem is volna igazságos, hogy a többi tagtársnak szellemi és anyagi erejével nyert eredményben, szellemi és anyagi erő hozzájárulása nélkül részesüljenek. Szól ezen megjegyzésem különösen a fiatal generációhoz. Ők vannak

hivatva nyomunkba lépni, a megkezdett ösvényen célunkat diadalra vinni; lépjenek be tömegesen egyesületünkbe. A tagdíjak pontosabb befizetésére pedig ezuttal is felkérem az illetőket.

Egyesületünk állandó jellegű befektetése nem változtak, amennyiben:

1. a közig. tanfolyamnál létesített stipendiumunk 3000 kor., 2. a Dmke alapító tagsága 200 kor., 3. ugyanitt létesített 6000 koronás jegyzői internátus alapra befizetve van 2400 kor., 4. az „Erzsébet királyné orsz. községi jegyzői árva-ház” alapra 400 kor., összesen 6000 kor., adakozásunk fennáll.

Egyesületünk tagjainak száma 1907. év végén volt 212, meghat 7, belépett 8, az év végén van 213.

A meghaltak: Nikolics Mladen némethi, Enyedi Mór csóka, Toponarszki Uros szerbkereszturi, Jovanov Miklós számosi jegyzők, továbbá Krausz Ernő revaujfalvi, Magyar Sándor valkányi és Predragovits Kristóf jarkováci segédjegyzők. Az örök béke lengjen siruk felett.

Az 1908. évi nyugdíjszámadásból kiemelem, hogy az 1907. év végén kitett 458.654 kor. 08 fill. vagyon állaggal szemben 490.383 kor. 62 fill. zárt, tehát szaporodott 31.729 kor. 54 fill. Ezen meglepő kedvező eredmény Kiss István és Krumenacker Ferenc számtanácsos uraknak köszönhető, amennyiben az 1907. év január hó 1-én életbelépett módosított nyugdíjszabályzat alapján két évre visszamenőleg számfeljtést eszközöltek és az ott előfordult tévedéseket helyesbítették.

Talán nem végzek meddő dolgot, ha nyugdíj-alapunk vagyon állapotának alakulását 1898. évtől kezdve nyilvántartáskép folytatólág ide iktatom:

	vagyon	kiadott nyugdíj és nevelési járulékokra
1898. év végén volt	K. 356.164-92	K. 52.360-—
1899. " " "	364.040-38	61.200-—
1900. " " "	377.568-33	66.320-—
1901. " " "	386.661-69	68.810-—
1902. " " "	390.808-17	76.250-—
1903. " " "	393.077-55	76.280-—
1904. " " "	393.600-85	77.250-—
1905. " " "	413.848-84	77.790-—
1906. " " "	456.901-74	83.880-—
1907. " " "	458.654-08	88.420-—
1908. " " "	490.383-62	92.444-12

Az 1908. évre költségvetésileg megállapított 90.030 koronával szemben 2414 kor. 12 fill. túllépés mutatkozik. Ennek ellenében az előirányzati bevétel volt 104.387 kor. 57 fill., tényleg befolyt 114.533 kor. 67 fill., a kedvezőbb bevétel 10.146 kor. 10 fill. tesz ki. Az egyéb részletezést a zárszámadási füzetkékben találja meg az érdeklődő.

Két örömdetes eseményről tehetünk említést. 1908. év augusztus 23-án ünnepelte Krassó-Szőrényvármegye közs. és körjegyzők társjegyesülete fennállásának negyedszázados jubileumát, amelyre egyesületünket és annak minden egyes tagját szeretettel meghívott. A „Torontái” napilap szíves volt ebbeli meghívásunkat közölni, minek folytán a mi egyletünk képviselőjében Lugoson részt vettem, ahol igazi testvéri szeretettel fogadtak és az ünnep megható, lelket fel-emelő módon folyt le.

A másik, bennünket közelebbről érintő eset az, hogy Meng József, Szárca és Románszárca község jegyzőjét, szeretett kartársnásztorunkat a királyi kegy az arany érdemkeresztel tüntette ki több mint negyven esztendő meghaladó munkásságának elismeréséül. Legnagyobb sajnálatomra az 1908. évi november hó 15-én lefolyt ünnepélynek részese nem lehettem, az utolsó percben betegség miatt ezen ünnepélyről távol kellett maradnom és így egyesületünk nevében táviratilag üdvözöltem. Jelentésem keretében ismételtlen adok kifejezést őszinte örömmünknek, hogy Meng József szeretett kartársunk eme jól kiérdemelt elismerést a legjobb tartós egészségben soká élvezze.

(Vége köv.)

Van szerencsém nagyrabecsült vevőim szíves tudomására juttatni, hogy az üzletemben lévő összes **élelmi cikkeket és csemegeárukat** egy igen célszerű **jégszekrényben** tartom, a mely szekrény megakadályozza áruim romlását s így azon kellemes helyzetben vagyok, hogy mindig a legfrissebb áruval szolgálhatok.

(420—3.2)

Maradok illő tisztelettel

Erczegán Tivadar, fűszer és csemege különlegességek üzlete

NAGYBECKEREK.

HIREK.

Tájékoztató.

A fürdő (telefon 118. sz.) minden nap reggel 6 órá-tól kezdve az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 3/4 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5-től 7 óráig urak részére is Vidéki hölgyek részére minden nap délután 5-ig fürdő. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad. Zuhanyfürdő minden nap délután.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára nyitva van mindennap d. u. 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 órától este 10-ig.

Május 5. A jótékony nőegylet közgyűlése.
Május 6. Megyei áll. választmány ülése.
Május 9. Torontáli jegyzőegyesület közgyűlése.
Május 9. Számokérő tisztá szék.
Május 9. Az izr. nő-egylet közgyűlése,
Május 9. Gyermekegyesület.
Május 10. Gyermekegyesület.
Május 10. Tavaszti rendes megyei közgyűlés.
Május 17. Közig. bizottság ülése.

— **Küldöttség a megyeházán.** Nagyikács községből ma délelőtt Horváth Zoltán főszolgabíró, Wettler János körjegyző és Pál János uradalmi intéző vezetésével tíz tagú küldöttség tisztelettel a vármegyeházán Botka Béla főispánnál és Jankó Ágoston alispánnál. A nagyikácsiak ugyanis legelőt akarnak vásárolni s az államtól erre segítyt kérnek. A küldöttség azt kérte a főispántól és az alispántól, hogy kérvényüket támogassák. Ugy a főispán, mint az alispán megígérték, hogy a nagyikácsiak kérését tőlük telhetőleg támogatni fogják.

— **Esküvő.** Daun Aladár és Szabó Mariska f. hó 18-án tartják meg esküvőjüket Fertőrákoson az ottani püspöki várkapornában.

— **A nagybecskereki gyermeknap.** A május 9. és 10-én tartandó idejű nagybecskereki gyermeknapra erősen folynak az előkészületek. A helyi gyermekvédő liga Botka Béla főispán elnöklésével, a hölgybizottság pedig dr. Mihalicsovics Ödönne elnöklésével serényen működik, hogy az idejű nagybecskereki gyermeknap minél jobban sikerüljön s fáradozásuknak bizonyára sikere is lesz. Szép emlékül fog szolgálni az idén a gyermeknap alkalmából kiadandó emléklap, amelybe közéletünk kitünőségei is irnak. Érdekes része lesz a lapnak az a rovat, ahol a nők szólnak a gyermekről. Az emléklapot a hölgyek fogják árusítani s bizonyára nagy kelendősége is lesz. Azok a hölgyek, akik a lap számára még kéziratot akarnak küldeni, legkésőbb holnapig küldjék be kézírataikat Somfai János szerkesztőhöz.

— **A villamvilágítási bizottság ülése.** Nagybecskerek város villamvilágítási bizottsága tegnap délután dr. Perisics Zoltán polgármester elnöklésével ülést tartott, amelyen folyó ügyeket tárgyaltak.

— **Országos közigazgatási konferencia.** A vármegyei tisztviselők országos egyesületének igazgatótanácsa elhatározta, hogy ezentul minden évben és évente többször is országos közigazgatási konferenciákat tart az ország legkülönbözőbb részeiben. Az országos közigazgatási konferenciáknak kettős céljuk van. Az egyik, hogy az orsz. vármegyei tisztikarnak alkalom adassék közigazgatásunk számos tisztázatlan kérdését megvitatni és közigazgatásunk reformjának szükséges irányelveit megbeszélni. A másik, hogy a konferenciák alkalmából az országos tisztikar jobban összemerkedjék és hogy ennek révén az összetartás és a testületi szellem minél jobban fejlődjék és megizmosodjék. Az első konferencia május 30-án lesz Krassó-Szörény megye világfürdőjében, Herkulesfürdőben.

— **Flórián napja.** Ma van a tűzoltók védőszentjének, szent Flóriának a napja, melyet a tűzoltók mindenütt kegyelettel ünnepelnek meg. A nagybecskereki önkéntes tűzoltók szintén a szokásos díszes ünnepelték meg a mai napot. Az őrnyán összegyűlvé, Strosz Béla főparancsnok és Krzpelka alparancsnok vezetésével a tűzoltók teljes számban a róm. kath. plébánia-templomba mentek, ahol ez alkalomból délelőtt 10 órakor mise volt, amelyen résztvett Botka Béla főispán is, mint a vármegye tűzoltószövetségének az elnöke. A misét Schradér László nagyszabású katonai főpap, tábori prépost mondotta. Mise után a tűzoltók zárt sorokban visszamentek az őrnyára, ahol Strosz Béla főparancsnok rövid beszédben ismertette a nap jelentőségét. Ezután Botka Béla főispán fel-tűzte a kitüntettek mellé a szolgálati érmet. 30 éves szolgálati érmet kaptak: Naszke Károly és Steckhardt Ferenc, 25 éves érmet

kaptak: Pflock Nándor, Weisz Izidor, Franz J. L. és Salamon Miklós. 20 éves szolgálati érmet: Mészáros Ferenc, 15 éves szolgálati érmet: Reitter Oszkár, Száviics Sándor, Klaszke Domokos és Knáb Ádám. 10 éves szolgálati érmet: Payer Ferenc és Kocsis Mihály. 5 éves szolgálati érmet pedig dr. Perisics Zoltán, Anna Ádám, Bauer Henrik, Szabó Bertalan és Merschdorf Péter. Az érme kiosztása után Botka Béla főispán rövid buzdító beszédet intézett a tűzoltókhoz s ezzel az ünnepség véget ért.

— **Tartalékos katonák bevonulása.** A nagybecskereki 29-ik közös gyalogezredhez tartozó tartalékos és póttartalékos katonákat rendes fegyvergyakorlatra behívták s folyó hó 1-én 530 tartalékos és póttartalékos vonult be, akiket Temesvárra szállítottak, míg az itteni zászlóaljhoz tegnap 273 ember vonult be fegyvergyakorlatra. A bevonult legénységet a fegyvergyakorlat idejére a kincstári erdőnél levő barakkokban szállásolták el.

— **Automobil-omnibuszközlekedés Nagybecskerek és Titel között.** Egy vállalkozó társaság automobilközlekedést akar létesíteni Nagybecskerek és Titel között. A vállalkozók beadványt intéztek az alispánhoz és a városához, amelyben 10 évre évi 3—3000 korona támogatást kérnek, azonkívül az utbaeső közlegektől is támogatást akarnak nyerni, ugy évenként összesen vagy tizenkétezer korona hozzájárulást kívánnának a vállalkozók az érdekeltektől. Ugy tudjuk, hogy ezért az összegért, sőt olcsóbban vasutat lehet létesíteni.

— **A bégai vízi ünnepély.** A május 15-iki bégai ünnepély rendező-bizottsága felkéri azokat a csónak- és dereglyetulajdonosokat, kik a folyó hó 15-én tartandó vízi ünnepélynél közreműködni óhajtanak, hogy ebbeli szándékukat a menetrend megállapítása végett szóval, vagy levélben bejelenteni sziveskedjenek a rendezőségnek, Ferenc József-tér 10. sz. a., róm. kath. hitközségi épületben.

— **A polgári iskolák reformja.** A polg. isk. reformja ügyében a múlt héten Grézio János kir. tanfelügyelő elnöklése alatt értekezlet volt Nagyikindán, amelyre meghívták Lukácsy Imre áll. földmives isk. igazgatót és Szuk Antal áll. polg. isk. igazgatót Nagyszentmiklósról; Grasselli M. áll. földmives isk. igazgatót Kecskemétről, továbbá Szenes Adolf és Urhegyi János áll. polg. isk. tanárokat Nagybecskerekéről, végre Nagyikinda város polgármesterét dr. Bogdán Zsivkót. Az értekezlet a polgári iskolák reformkérdését új irányba, t. i. gazdasági irányba terelte. Az értekezlet megállapodásai szerint a polgári iskolák négy alsó osztálya gazdasági szakoktatással kibővíve megtartana mai jellegét. E négy osztály fölé szervezetenek egy teljesen gazdasági szakirányú három osztályú felső polgári iskola, amely iskola képesítene a gazdasági akadémiára s egyéb köztisztviselői pályára; de fő-célja a közép gazdasági osztály számára mivel s szakszerűen képzett gazdatiszteket nevelni. Tekintettel arra, hogy ez az irány illetékes helyen rokonszenvenvel találkozhat, remélhető, hogy a polg. iskolák régóta húzódo reformja végre-valahára a megvalósulás stádiumába jut.

— **Temesvármegye közgyűlése.** Mint Temesvárról jelentik, Temesvármegye közönsége tegnap kezdte meg tavaszi rendes közgyűlését, Herteleny Ferenc főispán elnöklése alatt. A gyűlésen hosszabb vita folyt az alispáni jelentés körül, melyet utóbb tudomásul vettek. A gazdasági munkaházak építésének ügyét négy szó-többséggel elodáznai határozták. Mehala községnek Temesvár szab. kir. városához való átsatolását pártolja a vármegye közönsége és így valószínű, hogy még az idén megtörténik az átsatolás.

— **Tanítói és tanítónői továbbképző tanfolyamok.** Vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter f. évi 4932. számú rendelete folytán f. évi július hó 1-től kezdődőleg július hó 24-ig bezárólag több állami tanító és tanítónőképző intézetnél a korábbi évekhöz képest hasonlóan három hétre terjedő tanítói és tanítónői továbbképző tanfolyamok fognak tartatni, még pedig tanító: számára az aradi, a budapesti I. kerületi, a kolozsvári és a losonci áll. el. isk. tanítóképző intézetekben, tanítónők részére pedig a budapesti II. kerületi és a szabadkai áll. el. isk. tanítónőképző intézetekben. Mindegyik tanfolyamra 50—60 hallgató vétetik fel, akik közül tanfolyamonként 30—30 hallgató állami költségen nyer az intézet internátusában szállást és étkezést, azonkívül 20—20 korona utazási költségben is részesül. A saját költségükre jelentkező többi hallgatók ingyen szállást nyernek az intézetben, hol mérsékelt áron étkezést is kaphatnak. A felsorolt hat tanfolyam bármelyikére való felvételért folyamodhatnak az ország bármely részében lakó és bármilyen jellegű elemi népiskolánál működő okle-

veles tanítók és tanítónők. A felvétel iránti bélyegtelen kérvények azon illetékes megyei kir. tanfelügyelőnél nyújtandók be, akinek tankerületében a folyamodó működik. A kérvényben fel-tüntetendő, hogy az illető milyen jellegű iskolánál működik, hány szolgálati éve van, részt vett e más szünidei tanfolyamon, ha igen, mikor s melyik tanfolyamra kéri felvételét. A pályázati határidő 1909 évi május hó 15.

— **Összedőlő ház.** Könnyen végzetessé válható szerencsétlenség történt ma hajnalban Nagybecskereken. A Bakits-utcában levő Venke-féle 22. számú ház ugyanaz reggel 4 órakor hirtelen nagy robajjal bedől. Venkéékkel átellenben lakik Mészáros Ferenc szabómester, aki a nagy robajra felébredt s kitekintve az ablakon, látta, hogy a tulsó oldalon levő ház teteje teljesen bedől. Attól félve, hogy a tetőzet a házban lakókra szakadt, átszaladt Vendéékhez, akiknél azonban még senki sem volt ébren. Az egész ház négy mélyen aludt s Mészáros zörgetésére ébredtek csak fel s tőle tudták meg, hogy a háztető reájuk szakadt. A szerencsétlenséget a tűzfal okozta, amely gyenge volt s összedőlő s a tetőre omló tűzfal a háztetőt is teljen bedöntötte, szerencsére azonban a menyezlet nem szakadt be s így a házban lakóknak semmi bajuk sem történt.

— **Nyilvános elszámolás és köszönet.** A főgimnázium tanulóinak f. hó 1-én tartott hangversenyén az összes bevétel 805 kor. 90 fill. volt, az összes kiadás 161 kor. A tiszta jövedelem 644 kor. 90 fill. Felülfizettek: N. N. 20 korona, Botka Béla, dr. Várady Imre, dr. Kardos Samu, Mangold Lipót, Napholz Jenő, Marcoin Jenő 10—10 kor., dr. Nagy Dezső 6 kor., Stagenschmidt József, dr. Mangold Sámuel, Steinitzer Géza, Sárffy Sándor, Farkas Ignác 5—5 kor., Forster Imre, dr. Stern László, Kiss Sándor, dr. Brájner Lajos, dr. Pollák 4—4 kor., Balázi József, Lucsicsné, Eisenstädter, Beck Gyuláné 3—3 kor., Hiller László, Weiserschan Mici, Kertész Márkné, özv. Fuka Sebóné, Bencze, Benó testvérek, Weisz Izidor, Wági Sándor, Lövi Zsiga, Kellner József, Losonczy Lehel, Herzfeld Vilmos, dr. Blitz Béla, Mayer Henrik, Kéler Akos, Gyenes Viktor, dr. Hubert Zsigmond, Kovács, dr. Végh Lajos, Kokics A. F., Szilágyi Albert, Hollender, Kiss Irma, Kiss István, Molnár János, Rubin Armand, Goldin István, Moldoványi László, László Lajos, Broncs Ernő, Sebestyén Károly, Kozma Gyula, Vajda Lajos, Menczer Lipót, ifj. Sárffy Sándor, dr. Milich Jakabné, dr. Tóth, Zárda, dr. Steiner, Theodorovics Szvetozár 2—2 kor., Pócza Géza, Götter István, ifj. Mayer Rezső, Stolz Gyuláné, Dénes Lipótné, Ország, Csolakovits, Sándor József, Tasnady Endre, Goldmann, Czinner, Kadelburger, Wilhelm, Grünzweig Henrik, Wehner György, Eckstein Selma, Almásy és Szepes, Benó József, Flemer és Dénes, Mocsányiné, dr. Stein, Csermák, dr. Eibenschütz, Melkun Dezső, Hegedűs, Hajduska, Deutsch J., Gyenes Hugó, N. N., Jónász Bertalan, Neizer Sándor, Keppich Sándorné, Grünbaum Frigyes, Deutsch Sámuel, Hollenderné, dr. Stankovits Tivadar, özv. Mihályovicsné, Putitsné, özv. Száviicsné, Lámbe Rudolt, özv. Mikéné, Kadelburger, Molnár Hugó, Müller Ottó 1—1 kor., N. N. 60 fill., N. N. 40 fill., Deutsch 20 fill. Többen 1 kor. 62 fill. — A fölülfizetéseikért ezután mond köszönetet a hangverseny rendezősége.

— **A Kőszegi-féle motoros talajmívelő gép bemutatása.** A Kőszegi-féle motoros talajmívelő gép iránt nagy reményekkel viseltetik a magyar gazdaközönség ugyanarra, hogy sokan ettől várják egész talajmívelési rendszerünknek az átalakítását. Ennek folytán a közérdeknek véltük szolgálatot tenni, midőn a megyei gazd. egyesület felkérése folytán a gazdaközönségnek lapunk utján tudomására hozzuk, hogy ennek a nagy-jelentőségű talajmívelő gépnek legújabb típusa május hó 7-én (pénteken) fog bemutatattatni Bács-Todolyán, id. gróf Zichy N. János birtokán.

— **Tüzek.** Nagy tűz pusztított a múlt héten Torontáljózseffalván. Kaufman Dávid ottani kereskedőnek háza ugyanis ismeretlen okból kigyuladt. A tűz a szeles időben gyorsan elterjedt, nem lehetett lokalizálni s így Kaufman háza, meg a két szomszédos ház teljesen leégett. A tűz továbbterjedését azután a tűzoltóknak sikerült meggátolni.

Ugyancsak tűz volt a napokban Nagyikindán is. Popeszkov Ráda ottani lakosnak az I. negyedben, a szőlők közt levő háza gyuladt ki s csakhamar egészen leégett. A tűz okát itt sem tudjuk.

— **A tógyéri gyilkosság.** Rövidesen már kö-zöltük azt a hírt, hogy Tógyéren a napokban titokzatos módon agyonlőtték Sirbu Nikola ottani földművest. Sirbut másnap reggel a szomszédok vérbe fagyva holtan találták a kapuja előtt s megvizsgálva a holttestet, konstataáltak, hogy Sirbut agyonlőtték. Mellén és a gyomra tá-jékán több sérétnek a nyoma látszott. A titok-

zatos esetről nyomban jelentést tettek a község-házán. A csendőrök és a módosi bíróság azonnal hozzáfogtak a nyomozáshoz. A gyanu Utcu Nikolára irányult, akit le is tartóztattak. A vizsgálat alatt Utcu eleinte tagadott, később azonban kénytelen volt beismereni, hogy a gyilkosságot tényleg ő követte el, sőt azt is bevallotta, hogy ugyancsak ő volt az, aki néhány év előtt a községbeli román lelkészt is agyonlőtte. Utcu azért követte volna el a gyilkosságot, mert félt attól, hogy Sirbu, aki tudott a lelkész meggyilkolásáról, el fogja árulni őt. A gyilkost beszállították a nagybecskereki ügyészség fogházába. A vizsgálat folyik.

Még mindig szöknék a szerb katonák. Mint Pancsováról jelentik, Dimics Péter, a szerb hadsereg 9. gyalogezredének szakaszvezetője a napokban Temeskubinon át oda szökött s jelentkezett a hatóságknál. Szökésének okául a rossz bánásmódot vallotta. Kihallgatása után a rendőrség az ország belsejébe toloncolta.

Betegség elől a halálba. Opelz Jakab kisteremiai lakos hosszabb idő óta ideggyógyintézetben szenvedett és teher volt az élete. A múlt héten egyik nap erősebb rohamokat kapott, ami teljesen feldúlta lelki állapotát. Ily állapotban észrevétlenül felszökött a padlásra és a padlás egyik gerendájára felakasztotta magát. Nemsokára végének bérése szintén felment a padlásra, de amikor észrevette a löggözt, megijedt és leszaladt az udvarra, ahol lármát csapott. Az emberek felsiettek a padlásra, elválták a kötelet, — de már akkor késő volt, mert Opelz kiszendvedt.

Halálos légycsipés. Magyarokanizsáról írják: Özvegy Ferenc 48 éves földművest pár nap előtt egy légy az orrán megcsipette. Özvegy orra a csipés következtében megduzzadt. Özvegy nem engedte az orrát megoperálni, minek következtében vérmérgezést kapott s nagy kínok között meghalt.

Talált tárgyak. A színházban a mostani idény alatt több apróbb tárgyat találtak, amelyeket a jogos tulajdonosok a rendőrkapitányságon a hivatalos órák alatt bármikor átvehetnek.

Az aranyér vérpangásnak és szokványos székrekedésnek a következménye. 1/2 pohár **Ferenc József**-késérőviz naponta éhgyomorra véve, rövid idő alatt lényeges javuláshoz, gyakran teljes gyógyuláshoz vezet. A leghíresebb kórodoakon már évtizedek óta használják.

1909.05

TÁVIRATOK A válság.

A király Budapesten.

Budapest, május 4. (A „Torontál” eredeti táv.) Mint Bécsből sürgőnyzik, a király ma délután 3 óra 30 perckor külön udvari vonaton Budapestre utazott, a hová este 7 óra 30 perckor érkezik meg a nyugati pályaudvarra. A király kíséretében vannak Pa ar és Bolfras főhadsegédek, Daru váry kabinetirodai főnök, Kerz l udvari orvos, a szárnysegédek, valamint az udvari személyzet. Budapesten a pályaudvaron a király kívánságához képest hivatalos fogadtatás nem lesz.

A királyi kihallgatások.

Budapest, május 4. (A „Torontál” eredeti táv.) A királyi kihallgatások a budai várpalotában holnap délelőtt kezdődnek. Mindenekelőtt a király We kerle Sándor miniszterelnököt fogadja kihallgatáson holnap délelőtt, utána pedig a két ház elnökét, Desse wffy Aurél grófot és Justh Gyulát. Utánuk jönnek a következő napokon Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter, Andrassy Gyula gróf belügyminiszter, Zichy Nándor gróf a néppárt vezére, Széll Kálmán, Tisza István gróf, Lukács László és Khuen-Héderváry Károly gróf. Nincs azonban kizárva, hogy a király kívülük még más politikusokat is meghallgat.

A trónörökös a királynál.

Budapest, május 4. (A „Torontál” ered. táv.) Mint Bécsből sürgőnyzik, a király tegnap délután Ferenc Ferdinánd trónörökösöt külön kihallgatáson fogadta,

amely öt negyed óra hosszat tartott. A kihallgatás hír szerint a magyar politikai válsággal volt összefüggésben.

A függetlenségi kormány.

Budapest, május 4. (A „Torontál” ered. távirata.) A politikai pártkörökben befejezett dolognak veszik a függetlenségi párt kormányvállalását és valószínűnek tartják, hogy az új kormány már a jövő héten megalakul. Beszélnek már arról is, hogy Justh Gyula belügyministersége esetén ki lesz a képviselőház elnöke. E híresztelés a Ház elnökeként Szterényi József államtitkárt emlegeti, aki ebben az esetben belépne a függetlenségi pártba.

Wekerle és Polónyi.

Budapest, május 4. (A „Torontál” eredeti távirata.) Polónyi Gézának legutóbb a Saskörben mondott beszédére vonatkozólag Wekerle Sándor miniszterelnök kijelenti, hogy ő az alkotmánypártban mondott beszédében nem mondotta azt, hogy mint miniszterelnök kívánna maradni, vagy hogy a függetlenségi pártnak az élén vállalkozna kormányalakításra. Éppen úgy nem nyilatkozott ebben a beszédében Andrassy ellen sem s a választói jog dolgában szolidáris volt úgy Andrassyval, mint a kormány valamennyi tagjával. Polónyi Géza is nyilatkozik a miniszterelnök cáfolatára és azt állítja, hogy a miniszterelnök beszédének az volt az értelme.

Ugron és a kibontakozás.

Budapest, május 4. (A „Torontál” eredeti táv.) Ugron Gábor a következőket mondja a válságról és a kibontakozásról:

— Nézetem az, hogy az Osztrák-Magyar Bank szabadalmának meghosszabbítását a kiszabott idő utolsó hetében kérte. Nem sietett taktikából. A koalíció és miniszteriuma se siessen a választás taktikából. Egy évig, 1910. május 1-ig, ne válaszoljon a kormány az Osztrák-Magyar Banknak és ezen idő alatt alkossuk meg a választási törvényt, fejezzük be a koalíció feladatát és készítse el a nemzet döntésének feltételeit, utját. A koalícióban minden párt elveit megtartotta. Némelyiknek valószínűsítésével várokra ígerte. A függetlenségi párt marad az önálló bank mellett, melynek életbelépni 1911. január 1-én kell. 1910. május 1-től, nyolc hónap marad a bank felállítására, ami elegendő idő, mivel törvényhozást nem igénylő előkészítő munkákat az alatt is elvégezheti a függetlenségi párt. Az idő előtt bekövetkezett válság elhalasztható lenne azon időre, mikor kötelezettségeinktől szabadok leszünk és a nemzet döntésének utját mi sem állja.

A törökországi helyzet.

Budapest, május 4. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Konstantinápolyból sürgőnyzik, a porta és az Ottoman-bank között 300 ezer török fontnyi előleg felvétele iránt indított tárgyalásokat tegnap hirtelen félbeszakították. A félbeszakításnak az oka az, hogy a Yildizben nagymennyiségű értékpapírt, több zsák aranyat és pénzt találtak, amelyet még a volt szultán rejtett el.

Budapest, május 4. (A „Torontál” eredeti távirata.) Konstantinápolyból sürgőnyzik: A Yildizben tartott kutatás során a pénzen és értékpapírokon kívül találtak számos nagyérdékű okmányt és írást. Így megtalálták Abdul Hamidnak a német császárhoz intézett levelét, amelyben pártfogásért a német birodalomnak pénzügyi és politikai előnyöket kínál. Találtak továbbá leveleket Edward angol királytól és Miklós orosz cártól. Találtak egy levelet a meggyilkolt Sándor szerb királytól is, amelyben arra kéri a szultánt, hogy mentse meg az intrikáktól.

A német császár Bécsben.

Budapest, május 4. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bécsből sürgőnyzik,

a német császárt Bécsbe elkíséri Bülow herceg kancellár is, ami arra enged következtetni, hogy a német császár bécsi látogatása nem egyszerű udvariassági tény. A német császár egy napra Salzburgba is elmegy, ahol meglátogatja a klesheini kastélyban Lajos Viktor főherceget.

Határidő-üzlet.

Budapest, május 4. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (május)	28 32
Buza (októberre)	23 76
Rozs (októberre)	18 74
Zab (októberre)	15 12
Tengeri (májusra)	15 26
Tengeri (júliusra)	15 74

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekéről.

Érvényes 1909. május hó 1-től.

Érkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:

Temesvár, Versecz, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 28 p.

Pancsováról: délután 5 óra 15 p.

Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 18 p.; délután 5 óra 50 perc.

Szegedről: (mótorokocsi) d. e. 9 óra 47 perc.

Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 50 perc.

b) A nagybecskerek-bégapart pályaudvarra:

Zombolyáról, Verseczről, Alibunáról és Temesvárról: este 8 óra 05 perc.

Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 30 perc.

Pancsováról: reggel 8 óra 27 perc.

Zombolyáról: (keskenyvágányú vonal) reggel 8 óra 23 p. délután 4 óra 10 perc, este 9 óra 02 perc.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:

Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.

Szeged—Budapestre: d. e. 9 óra 50 p.; este 6 óra 46 p.

Szegedre: (mótorokocsi) délután 1 óra 15 perc.

Nagykikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:

Zombolya, Temesvár, Versecz: délután 4 óra 15 p.

Temesvár, Versecz, Antalfalva—Pancsova és Alibunára reggel 3 óra 33 perc.

Zombolyára: (keskenyvágányú vonal) reggel 2 óra 26 p. délelőtt 11 óra 55 p., délután 5 óra 25 perc.

Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon d. e. 11 óra 38 perc.

Módosról—Temesvárra: minden kedden, pénteken és vasárnapon 2 óra 10 p. délután.

Temesvárról—Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon indul Temesvárról 11 óra délelőtt.

Módosról—Zombolyára: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 2 órakor.

Zombolyáról—Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 5 óra 30 perc.

Hirdetmény.

Nagyjécsa község-házánál f. évi május 15. napján délelőtt 10 órakor írásbeli zárt ajánlatok tárgyalásával kapcsolatban egy **ártézi kut**

furásával járó munkák biztosítására nyilvános szóbeli árlejtés fog tartatni. Aki az árlejtésben részt akar venni, köteles az árlejtés megkezdése előtt, vagy ajánlatának benyújtása alkalmával 200 korona bányapénzt a községi pénztárnál letenni. Vállalkozónak 1 méter magas föld feletti folyással percenként 15 liter vizet kell biztosítania. Ha a kikötött vízmennyiséget vállalkozó előállítani nem képes, semmiféle követelést a községgel szemben nem támaszthat.

Kiköti magának a község, hogy az ajánlatok között szabadon választhasson, vagy hogy esetleg egyik ajánlatot sem fogadhatta el.

Az árlejtési jegyzőkönyv, mint szerződés, a megbízandó vállalkozóra nézve azonnal, a községre nézve azonban csak a vonatkozó határozatok jogerőre emelkedése után kötelező.

Nagyjécsa, 1909. április 28-án.

Községi előljáróság.

Ujonan épült elegáns Parklakás

4 szoba, előszoba és mellékhelyiségekkel.

Villanyvilágítás! Külön bejárat!

Május hó 1-jétől kiadó.

Amerika-városrész, Dr. MIHÁLOVITS Ödön úr villájával szemben.

Valódi brünni szövetek

az 1909 évi tavaszi és nyári időnyra.

Egy szelvény	1 szelvény 7 korona
3-10 m. hosszú	1 szelvény 10 korona
teljes férőruhához (kabát, nadrág és mellény)	1 szelvény 12 korona
elégendő, csak	1 szelvény 15 korona
	1 szelvény 17 korona
	1 szelvény 18 korona
	1 szelvény 20 korona

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20.- K.-ért, színtűgy felöltőszövetet, turistalődönt, selyemkangarut stb. stb. gyári áron küld a mint megtehető és szolid cég mindenütt ismert posztógyári raktár

SIEGEL-IMHOF Brünn.

Minták ingyen és bérmentve.

Az előnyök, a melyeket a magánvétel élvez, ha az ötvetszükségletét közvetlen Siegel-Imhof cégnél, a gyári piacon rendel meg, igen jelentékenyek. Szabott, legelőcsőbb árak. Örökös választék. Mintáid, figyelmes kiszolgálás, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen friss árban.

800/1909. ikt. sz.

Ótelek község előljárósága.

Hirdetmény.

Közhirre tétetik, hogy Ótelek község határában folyó évi április hó 29-én 1 darab 3 éves pejszörü kanca ló, nyakán balról L. I., hátsó bal combján 327. bélyeggel felfogatott.

A tulajdonos f. évi május hó 11-éig alulirt községi előljárónál jelentkezhetik s tulajdonjogát beigazolhatja.

Ha tulajdonjogát beigazolni képes tulajdonos a fenti határidő alatt nem jelentkezik, az állat, mint gazdátlan jószág 1909. évi május hó 14-én d. e. 9 órakor nyilvános árverésen el fog adatni.

Ótelek, 1909. évi április hó 30.

430-3.2

A községi előljáróság.

HIRDETÉSEK

FELVÉTELEK A

„TORONTAL”

KIADÓHIVATALÁBAN.

Naponta frissen vágott

spárga (Spargel)

Kurländer Imrénél

tűzifarakta

Korona-utca 585. szám.

419-x 7

12626/1009. szám

Torontálvármegye alispánjától

Hirdetmény.

Ezennel közhirre teszem, hogy a „Munkács“-fogház falainak lebontása folytán nyert téglá anyagnak egy részét értékesíteni kívánom, minélfogva felhívom a venni szándékozót, miszerint írásbeli ajánlataikat hozzám mielőbb nyujtsák be.

A téglák ezrenként szabályos alakba vannak rakra és a vételárnak a helybeli m. kir. adóhivatalba történt befizetése után azonnal elszállítandók.

Nagybecskerek, 1909. évi május hó 1-én.

Jankó,
alispán.

428-3.2

Két utcai és egy udvari

lakás

a Gimnázium-utcában kiadó.

Bővebbet

Bencze Antal és fiánál.

(434-2.1)

367. B. V. K. szám 1909.

435-1.1

Árverési hirdetmény.

A nagybecskereki kir. törvényszék 1909. évi 3518. számú végzésével megkezdett nagybecskereki kir. járásbírósnak 1909. évi V. 559. számú végzése folytán dr. Milich Jakab nagybecskereki lakos javára 443 korona tökekövetelés és járulékaik erejéig elrendelt biztosítási, kielégítési végrehajtás folytán 1909. évi április hó 3-ik napján felülfoglalt és 676 koronára becsült ingóságokra az árverés elrendeltévé, annak Nagybecskereken (Tomasováczi-utca 4. számú udvarban) leendő megtartására határidőül 1909. évi május 6-ik napjának d. u. 3 órája kitűztetik, az 1909. évi V. 569/2. sz. alatt kelt végzése alapján.

Nagybecskerek, 1909. évi április 21.

Kiss,
kir. bir. végrehajtó.

Angol telivér,

sárga mén, 9 éves, apja Xantnail, anyja Valkür, kocsiban, mint nyereg alatt kitűnően jár, fedezetési igazolvánnyal, termőképes,

600 K.-ért eladó.

Balás Iván földbirtokos, Elemér.

425-10.3

UJ BOR

literje 26 krajcár.

dr. Brájjer Lajos
szőlőjéből.

Kapható:
Zápolya-utca I. sz.
(a házmesternél).

Verseny tárgyalási hirdetmény.

Számos község előljárósága a községi jegyzői lak tatarozási és átalakítási

munkálatra versenytárgyalást hirdet. Az árverés folyó évi május hó 20-án délelőtt 10 órakor Számos község házában lesz megtartva. Kikiáltási ár 4430 kor. 47 fillér.

Az árverési feltételek, valamint a tervrajz és költségterv a községi jegyzői hivatalban megtekinthetők.

Kelt Számoson, 1909. évi május hó 1-én.

Dudvarszky Szilárd, Csobanin Velemir,
jegyző. bíró.
(432-3.1)

MÉRLEGKÉPES KÖNYVELŐ

elvállal olcsó díjazás mellett délutáni és esti órákra könyvelést és irodai munkákat.

Bővebb felvilágosítással e lap kiadóhivatala szolgál.

Eladó polcok.

Teljesen jó karban levő polcok igen előnyös árak mellett azonnal eladók. Megtekinthetők a Gabonaterén levő volt

Gligorijevity-féle házban,
ahol bővebb felvilágosítást is adnak.

433-3.3

Hirtenstein M. :: Nagybecskereken

a magyar kir. államvasutak gépgyára képviselője,

ajánlja az általa képviselt gyártmányokat, mint:

uj rendszerű gőzcséplőgépek,

állami gépgyár új szerkezetű lokomobilok, benzinmotorok, gazdasági utimozdonyok.

„Massey Harris“ amerikai aratógépek, tárcsásboronák stb.

407-28.3

Resiczai acélekék.

„Record Drill“ a legjobb páros soru vetőgépek.

Eredeti Kalmár-rosták.

Nagyobb készlet állandóan raktáron. Ajánlatok készséggel állanak rendelkezésre.